

**Kommentarer till Statistiska centralbyråns slutrapport
mars 2002:**

Vad betyder kulturmiljön för dig?

Vi reserverar oss för eventuella fel i uppgifterna.

Förord

Föreliggande dokument är en kommentar till Statistiska centralbyråns rapport *Vad betyder kulturmiljön för dig* som överlämnades till Riksantikvarieämbetet i mars 2002.

Syftet med kommentarerna är att belysa materialet ur Riksantikvarieämbetets perspektiv och väcka frågor. Hittills har ingen konsekvensanalys av resultatet utförts. En sådan analys kommer att pågå under året och vägas in i det fortsatta arbetet med Riksantikvarieämbetets strategiska plan samt i arbetet med projektet Agenda kulturarv.

Först i dokumentet återfinns en exempelsamling av resultatet. Sedan följer en genomgång av varje fråga var för sig.

Riksantikvarieämbetet 2002-06-20

Sammanfattning av vissa resultat

- 31% av befolkningen 18-74 år anger att de i mycket stor eller ganska stor utsträckning vill vara med att påverka utvecklingen i sin närmiljö. 26% anger att de inte alls är intresserade. Om man skulle vilja vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö vänder man sig i första hand till Kommunen (anger 35%). Näst flest svar får alternativet Vet ej. Endast 8 % anger att de tycker att de har möjlighet att vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö i mycket stor utsträckning eller ganska stor utsträckning. 27% anger ingen uppfattning. 27 % svarar att de under de senaste åren har försökt att påverka utvecklingen i sin närmiljö.
- 64% av befolkningen uppger att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning. Endast 10% anger att de aldrig gör det.
- Det vanligaste svaret på vad som krävs för att något i kulturmiljön bör värnas är att det betyder mycket för många människor. På andra plats kommer alternativet att det visar hur man levde förr. På tredje plats kom alternativet att det är unikt. Svartalernativet att det är vackert hamnar på fjärde plats.
- 52% av befolkningen anger att kulturmiljön och kulturutbudet har avgörande eller stor betydelse när man väljer semesterort, 45% vid val av bostad och 42% vid val av friluftsområde.
- 69% av befolkningen uppger att de besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader minst en eller ett par gånger per år eller mer. (Jämfört med olika typer av evenemang i Kulturstatistiken från 2000¹ där uppger 62% av de svarande att de någon gång under senaste året varit på bio, 59% att de varit konsert, 52% på idrottsevenemang, 47% på museum, 44% på konstupställning/konstmuseum.
- 37% av befolkningen anger att de absolut skulle vilja lära sig mer om sin lokala historia, 29% om allmän historia och 49% skulle absolut eller kanske vilja bli fadder för en runsten.
- 51% av befolkningen anger att de har tittat eller deltagit i bygdespel, 23% att de har forskat om sin hembygd och 20% har deltagit i studiecirkel med historiskt innehåll.
- 83% av befolkningen anger att de tittar på TV-program som behandlar historia, 59% läser fack- eller skönlitteratur med historiskt innehåll och 33% deltar i stadsvandringar mm.
- 79% av befolkningen som anger att de vill att bostaden ska renoveras varsamt och 64% att det var helt rätt att behålla biografens gamla inredning i samband med renovering.
- På frågan om var man hämtar information om kulturmiljöer, museer och kulturbyggnader anger 56% att de gör det genom turistinformation, guider och reseledare.
- 49% svarar att de tycker att landstinget ska skjuta till extra pengar när läns museet ska köpa en fotosamling som visar människors vardagsliv från 1920-talet fram till idag.

¹ Statistiska centralbyrån (SCB), Kulturstatistik 1999-2000. Kulturstatistiken har tagits fram via telefonintervjuer gjorda över året. Siffrorna som används här har av SCB anpassats i förhållande till ålder för att jämförbara med siffrorna i denna undersökning

- På frågan om vilka instanser man tror kan tillgodose att kommande generationer får tillgång till en rik kulturmiljö. Där anger 67% att läns museet mycket väl eller ganska väl kan tillgodose detta. Siffran är den högsta och delas med det svarsalternativ som anger alla i samverkan som också får 67%. Av dem som angett att de känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön är det 67 procent som tror att länsstyrelsen mycket eller ganska väl kan tillgodose kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö.
- Genomgående är det tydligt att de som funderar över de historiska spåren i sin omgivning, ofta åker särskilt för att besöka kulturmiljöer samt anser sig vara föreningsmänniskor har ett större intresse och kännedom i frågor som rör kulturmiljön.

Inledning

Statistiska centralbyrån (SCB) fick hösten 2001 i uppdrag av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) att utföra en opinionsundersökning. Syftet med undersökningen var att undersöka allmänhetens intresse för och kunskaper om kulturmiljön. Undersökningen genomfördes under perioden december 2001 till februari 2002 med hjälp av en postenkät.

Den grupp som undersökts är personer i hela riket i åldrarna 18-74 år. Urvalets storlek bestämdes till 2000 personer. Frågeblanketten utformades av SCB och RAÄ gemensamt. Svarsandelen blev 61% och uppräkningsgraden har gjorts till populationsnivå.

I slutrapporten som SCB lämnat till RAÄ redovisas svaren på flervalsfrågorna i enkäten. Respektive fråga redovisas i form av en tabell med tillhörande kommentar. Tabellerna visar hur svarsprocenten fördelats över de olika svarsalternativen. I respektive tabell redovisas dessutom hur svarsprocenten är fördelade i förhållande till en av bakgrundsvariablerna (ålder, kön, utbildning etc.) I anslutning till tabellerna har SCB även i en kommentar lyft fram statistiskt säkerställda skillnader mellan olika grupper. I de fall inga skillnader mellan olika grupper anges har de alltså ej gått att säkerställa. För utförlig beskrivning av urval och estimation se vidare i SCB:s rapport.

Detta dokument är tänkt att användas *tillsammans* med den av SCB framtagna slutrapporten och är ett försök till att lyfta fram olika utgångspunkter för tolkning av materialet.

Svarsmaterialet utgör ett mångbottnat och intressant arbetsunderlag, och kommer självfallet bearbetas vidare. Resultaten av detta arbete kommer löpande föras in i arbetet med Riksantikvarieämbetetens strategiska plan samt i arbetet med projektet Agenda kulturarv.

I den enkät som skickades ut fanns en sida med så kallade ”öppna” frågor, det vill säga frågor utan förvalssvar där respondenterna beretts möjlighet att själva utveckla sina svar i fri text. Svaren på dessa frågor (frågorna 50, 51 och 52) har ej analyserats i SCB:s rapport och behandlas inte heller i detta dokument. De öppna frågorna skall under sommaren analyseras och en rapport förväntas till hösten.

Läsanvisning

Frågorna behandlas i tur och ordning var för sig, och kommentarerna sorteras under följande rubriker:

Under rubriken *Att utläsa av svaren* behandlas svaren i den aktuella frågan utifrån olika aspekter. Det gäller dels hur svarsprocenten fördelats över de olika svarsalternativen, dels tendenser i hur svaren fördelats i relation till olika bakgrundsvariabler och slutligen även förslag till slutsatser som kan dras utifrån materialet. I vissa fall förs under denna rubrik även en diskussion kring olika sätt på vilka man förhålla sig till svarsalternativen och svaren vid tolkningen av desamma.

Under rubriken *Intressanta jämförelser* ges exempel på hur svaren på den aktuella frågan kan sättas i relation till svaren på andra frågor. Under denna rubrik ges även exempel på slutsatser som kan dras med hjälp av jämförelserna.

I de fall citat förekommer i texten är dessa hämtade ur SCB:s slutrapport.

Vi reserverar oss för eventuella fel i uppgifterna.

Fråga 10

Vilka av följande egenskaper tycker du utmärker en för dig god boendemiljö?

Markera de fem viktigaste!

Procent av samtliga

Närhet till naturområden	86
Blandad bebyggelse från olika tidsepoker	32
Goda kommunikationer	76
Kulturellt utbud (teater, biografier, utställningar, musikskolor etc.)	35
Närhet till skola och dagis	51
En närmiljö med historiska inslag i landskapet och bebyggelsen	24
Närhet till arbetet	60
Ett rikt föreningsliv (studiecirklar, folkdansgille, idrottsföreningar etc.)	21
Närhet till sjukvård	56
Stort kommersiellt serviceutbud	30
Ej svar	1
Samtliga	100

Att utläsa av svaren

- Flest svar fick *närhet till naturområden*. 86% av befolkningen tycker att *närhet till naturområden* är utmärkande för en god boendemiljö.

Det är omöjligt att av svaren på denna fråga avgöra vad de svarande uppfattar som naturmiljö och var de t ex drar gränsen mellan natur- och kulturlandskap. Detta indikerar svaren på fråga 52 i de öppna frågorna där det finns en tendens att de svarande inte drar någon tydlig gräns mellan kultur- och naturlandskapet.

- På andra, tredje, fjärde och femte plats kommer alternativen *goda kommunikationer*, *närhet till arbetet*, *närhet till sjukvård* och *närhet till skola och dagis*.

Man kan anta att dessa inslag i boendemiljön, på grund av sin direkt praktiska effekt på vardagslivet, inte är direkt jämförbara med övriga alternativ. De olika svarsalternativens placering kan då ses i ljuset av hur man väljer efter att man tillgodosett de allra viktigaste praktiska detaljerna i vardagen. Värt att notera blir i så fall att *blandad bebyggelse från olika tidsepoker* och *kulturellt utbud* anses viktigare än *stort kommersiellt serviceutbud*.

Fråga 11

I vilken utsträckning är du intresserad av att vara med och påverka utvecklingen i din närmiljö, som t ex utbyggnad av vägnätet, utformandet av stadskärnan i din närmsta tätort eller landskapsbilden?
Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Universtitet
I mycket stor utsträckning	8	5	6	8	12
I ganska stor utsträckning	23	18	19	22	33
I liten utsträckning	41	39	46	42	38
Inte alls	26	34	27	27	17
Ej svar	2	3	2	1	0
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

Vid tolkningen av svaren kan man välja att gruppera svarsalternativen på två olika sätt. Antigen ser man alternativen *mycket stor*, *ganska stor* och *liten* som positiva svar, dvs. att respondenten faktiskt har ett intresse, eller så ser man det som att de som svarat *i liten utsträckning* faktiskt inte är särskilt intresserade.

En tolkning som utgår från det första alternativet visar på att endast 26% av befolkningen är helt ointresserade av att vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö.

Om man utgår från det senare alternativet (dvs. ser alternativen 1 och 2 som positiva svar och alternativen 3 och 4 som negativa svar) uppkommer flera intressanta uppslag. Alla kopplade till relationen: utbildning ↔ intresse ↔ engagemang (se nedan under rubriken *Intressanta jämförelser*), vilket kan ses dels ur ett kulturmiljöperspektiv, men även ur ett generellt samhällsperspektiv.

Intressanta jämförelser

Med utgångspunkt i det senare av de ovan nämnda alternativen kan följande jämförelser vara intressanta:

- Viljan att påverka följer med utbildningsgraden hos respondenten och de som funderar över och aktivt tar del av kulturmiljöer/kulturarv är mer intresserade av att påverka. SBC skriver:

”Intresset påverkas däremot av graden av utbildning. Ju högre utbildning desto högre är andelen som svarat att de ”i mycket stor utsträckning” är intresserade av att påverka närmiljö. Bland personer med folkskola, realskola, grundskola eller liknande är andelen som svarat ”i mycket stor utsträckning” 5 procent. Bland personer med universitets- eller högskoleutbildning är motsvarande andel 12 procent.”

”De som uppgett att de brukar besöka kulturaktiviteter en gång per månad eller oftare är mer intresserade av att påverka utvecklingen i sin närmiljö än de som inte besöker kulturaktiviteter lika ofta. Även de som i *fråga 14* angivit att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning är mer lockade av att påverka sin närmiljö. Det gäller även som i *fråga 17* angett att de ofta åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad. Av dem som åker särskilt för att besöka en sådan plats en gång per månad eller oftare är det 20 procent som ”i mycket stor utsträckning” är intresserade av att påverka sin närmiljö. Motsvarande

siffror bland dem som åker ett par gånger per år är 7 procent och av dem som åker än mer sällan är det endast 5 procent som ”i mycket stor utsträckning” är intresserade av att påverka sin närmiljö.”

Se även fråga 17 där SCB i sin kommentar slår fast att 25% av de högskole- eller universitetsutbildade besöker någon kulturmiljö, kulturbyggnad eller något museum oftare än en gång per månad. Denna kommentar kan kopplas till SCB:s generella kommentar (på sida 33 i SCB:s slutrapport) om att intresset för och positiv inställning till samt kunskap om frågorna följer med utbildningsgrad. SCB skriver:

”...de med positivt intresse eller god kunskap var mer utbildade än de med negativt intresse eller dålig kunskap.”

- Sammanlagt 67% uppger att de endast i liten utsträckning eller inte alls är intresserade av att påverka. Detta kan jämföras med den stora procentandelen som i fråga 13a anser att de endast i liten, eller ingen utsträckning alls har möjlighet vara med och påverka utvecklingen av närmiljön.
- Värt att notera är även att de som i denna fråga uppger att de *i mycket hög utsträckning* är intresserade av att påverka i fråga 13b säger att de under de senaste åren har försökt påverka. SCB skriver:

”Undersökningen visar att de som i *fråga 13b* säger att de ”i mycket stor utsträckning” är intresserade av att vara med och påverka sin närmiljö även säger att de under senare år har försökt att påverka utvecklingen i sin närmiljö.”

Fråga 12

Om du skulle vilja vara med och påverka utvecklingen i din närmiljö, vem skulle du då vända dig till i första hand?

Markera endast ett alternativ!

Procent av samtliga som är intresserade av att vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö

	Samtliga
Media (t.ex. tidningar, radio, TV)	10
Länsstyrelsen	2
Länsmuseet	0
Det kommunala museet	0
Hembygdsföreningen	4
Kommunen	35
Politiker (i kommun, landsting eller riksdag)	15
Lokal förening/aktionsgrupp	16
Vet ej	17
Ej svar	1
Summa	100

Att utläsa av svaren

- 35%, alltså en dryg tredjedel, uppger att de skulle vända sig till kommunen om de skulle vilja vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö. Detta svarsalternativ ligger därmed långt högre än övriga.

Detta tyder på ett genomslag för kommunerna i förhållande till övriga valbara institutioner och föreningar, något som är rimligt med tanke på att kommunerna har det primära lagstiftade ansvaret för den fysiska planeringen. I ljuset av det borde kanske siffran ha varit högre.

- Länsstyrelsen och länsmuseet ligger mycket lågt. Så även de kommunala museerna.

De låga siffrorna vad gäller länsstyrelse och länsmuseum (och kanske även låga siffrorna för kommunala museer) kan tyda på att allmänheten inte kopplar samman närmiljö och kulturmiljö, och inte heller är medveten om att den utveckling som sker idag och de beslut som fattas avseende dagens miljöer påverkar det som betraktas som kulturmiljö imorgon.

- Värt att notera är även att svarsalternativet *vet ej* är det alternativ som näst flest har valt. Detta tyder på att många är oklara över var de skall vända sig i denna typ av frågor.

Intressanta jämförelser

- I svaren på fråga 34, som gäller vem respondenten tror kan tillgodose en rik kulturmiljö i framtiden uttrycks ett mycket starkt stöd för länsmuseerna och centrala myndigheter än för kommunerna. Skillnaderna i resultatet mellan denna fråga och fråga 34 kan hänga samman med att just sambandet mellan närmiljö och samhällsutveckling å ena sidan och kulturmiljö och bevarande å den andra är oklar för allmänheten?

Fråga 13a

I vilken utsträckning tycker du att du har möjlighet att vara med och påverka utvecklingen i din närmiljö?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
I mycket stor utsträckning	1	1	2	1
I ganska stor utsträckning	7	8	7	7
I liten utsträckning	42	31	47	47
Inte alls	21	22	18	23
Ingen uppfattning	27	36	23	21
Ej svar	2	2	3	2
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Sammanlagt 63% upplever att de endast i *liten utsträckning* eller *inte alls* har möjlighet att påverka utvecklingen i sin närmiljö. Sammanlagt 8% upplever att de i *mycket stor-* eller *ganska stor utsträckning* kan påverka samma sak. Ur ett demokratiskt perspektiv är dessa siffror alarmerande.

Man kan dock tolka svaret i *liten utsträckning* som i någon mån positivt. De som svarat så upplever ju i alla fall det finns möjlighet att påverka. Om man slår ihop svarsalternativen i *mycket stor utsträckning*, *ganska stor utsträckning* och i *liten utsträckning* är det 50% som i någon mån anser sig ha möjlighet att vara med att påverka utvecklingen i sin närmiljö.

- 27% har *ingen uppfattning* i frågan.

Detta kan tolkas på två sätt; att man inte har någon uppfattning eftersom man inte är tillräckligt intresserad av att påverka, eller att man inte känner till om eller hur man kan påverka.

Intressanta jämförelser

- Om en så stor andel av befolkningen upplever att de har små möjligheter att vara med och påverka utvecklingen av närmiljön är det inte så anmärkningsvärt att *intresset* för att påverka som redovisas i fråga 11 är ganska lågt.

Fråga 13b

Har du under de senaste åren försökt påverka utvecklingen i din närmiljö?

Procent av samtliga

	Samtliga
Ja	27
Nej	71
Ej svar	1
Summa	100

Att utläsa av svaren

- Endast 27% har försökt att påverka utvecklingen i sin närmiljö. Ur ett demokratiskt perspektiv är dessa siffror nedslående.

Intressanta jämförelser

- SCB skriver:

”Undersökningen visar att de som i fråga 13b säger att de ”i mycket hög utsträckning” är intresserade av att påverka sin närmiljö även säger att de under de senaste åren har försökt påverka utvecklingen i sin närmiljö.

De som i fråga 14 angivit att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning har i högre grad än de som inte lika ofta funderar i sådana banor försökt påverka sin närmiljö, 35 procent jämfört med 13 procent. Även de som i fråga 17 angett att de ofta åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad har i större utsträckning försökt påverka utvecklingen i sin närmiljö. Av dem som åker särskilt för att besöka en sådan plats en gång per månad eller oftare är det 49 procent som försökt påverka sin närmiljö. Motsvarande siffra bland dem som åker ett par gånger per år är 30 procent och av dem som åker än mer sällan är det endast 14 procent som försökt påverka utvecklingen i sin närmiljö.”

Detta indikerar att museerna har goda förutsättningar att fungera som baser för samhällsdiskussion.

Fråga 14

Är de historiska spåren i din omgivning, d.v.s. hur landskapet eller staden runt omkring dig har utvecklats och fått det utseende det har idag, något du funderar över?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer-sitet
Ofta	16	9	10	15	30
Ibland	48	51	49	49	44
Sällan	24	25	26	23	21
Aldrig	10	13	12	13	3
Ej svar	1	1	2	0	1
Summa	100	100	100	100	100

För att kunna utröna om svaren på denna fråga inverkar på de ställningstaganden respondenterna gjort i andra frågor, har svaren på denna fråga använts som en undersökningsvariabel och alltså vägts mot samtliga övriga frågor.

Att utläsa av svaren

- 64%, nästan två tredjedelar, uppger att de *ofta* eller *ibland* funderar över de historiska spåren i sin omgivning. Detta är i sig intressant, men svaren i denna fråga är mest anmärkningsvärda i relation till andra frågor.

Intressanta jämförelser

Man kan följa de olika svarsgrupperna i denna fråga genomgående i det övriga materialet. Ett antal frågor är särskilt värda att uppmärksamma i sammanhanget. Nedan följer SCB:s kommentarer. (För ytterligare kommentar se vidare under respektive fråga.) SCB skriver:

Fråga 11: ”Även de som i *fråga 14* angivit att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning är mer lockade av att påverka sin närmiljö.”

Fråga 13b: ”De som i *fråga 14* angivit att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning har i högre grad än de som inte lika ofta funderar i sådana banor försökt påverka sin närmiljö, 35 procent jämfört med 13 procent.”

Fråga 16: ”De som ofta besöker kulturmiljöer eller funderar över kulturlandskapet fäster större vikt än andra vid kulturmiljön och kulturutbudet vid samtliga av de val som anges i tabellen.”

Fråga 17: ”Bland dem som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning är det 18 procent som besöker någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad en gång per månad eller oftare. Motsvarande siffra bland dem som sällan eller aldrig funderar kring de historiska spåren i sin omgivning är 4 procent.”

Fråga 21: ”De som i *fråga 14* angett att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning har i högre grad, 92 procent, angett att de kan tänka sig en alternativ sträckning än de som sällan eller aldrig har sådana funderingar, 83 procent.”

Fråga 22: ”Av dem som funderar ofta eller ibland funderar över kulturmiljön skulle 66 procent ta kontakt med kommunens stadsbyggnadskontor och 12 procent som skulle måla huset i den färg de själva önskar. Motsvarande andelar av dem som sällan eller aldrig funderar i sådana banor är 54 procent och 21 procent.”

- Fråga 23:** ”...de som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning/.../ är mer positiva till att landstinget skjuter till pengar.”
- Fråga 26:** ”Av dem som ofta eller ibland funderar på historiska spår är det 82 procent som anser att huset ska renoveras varsamt, vilket kan jämföras med 74 procent av dem som sällan eller aldrig funderar på sådana saker.”
- Fråga 27:** ”Att man gjorde helt rätt anses även i högre grad av de personer som ofta funderar på historiska spår i sin omgivning.”
- Fråga 29:** ”...de personer som ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för byggnadsvårdsläger, i högre grad i samtliga av de aktiviteter som nämns i tabellen.”
- Fråga 30:** ”...de personer som ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för roll- eller livespel, i högre grad i samtliga av de aktiviteter som nämns i tabellen.”
- Fråga 31:** ”Det är vanligare att de personer som /.../ofta eller ibland tänker på de historiska spåren i sin omgivning är eller har varit medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande.”
- Fråga 34:** ”Länsstyrelsen och de centrala myndigheterna åtnjuter ett högre förtroende bland dem som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning än hos dem som sällan eller aldrig funderar kring sådant.”

Svaren på fråga 14 är även intressanta att jämföra med svaren på frågorna 33 och 43. Svaren på fråga 33 visar att benägenheten att vilja bli fadder för en runsten är större hos den grupp som anger att man ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning. Samma grupp tenderar i svaren på fråga 43 att större utsträckning än övriga ha varit i kontakt med eller besökt något museum i länet i frågor som rör kulturmiljön.

Fråga 15

Vad krävs för att du skall anse att något är särskilt viktigt att värna om i kulturmiljön?

Välj de tre alternativ du tycker är de viktigaste!

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Att det är gammalt	24	23	25	23
Att det är vackert	34	37	31	35
Att det visar hur man levde förr	44	35	46	50
Att det inte finns så många kvar (att det är unikt)	46	51	50	35
Att det är i originalutförande	21	24	21	20
Att det är typiskt för en viss epok	24	20	27	26
Att det berättar om en särskild historisk händelse	24	35	21	17
Att det är förknippat med någon känd person	2	2	2	3
Att det är i bruk/kan användas	21	19	20	25
Att det betyder mycket för många människor	49	48	50	49
Ej svar	1	1	1	1
Samtliga	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Det vanligaste skälet till att man anser att något i kulturmiljön bör värnas är *att det betyder mycket för många människor*. Inom den grupp som angett detta alternativ finns inga statistiskt säkerställda skillnader.
- På andra plats kommer alternativet *att det visar hur man levde förr*. Detta är särskilt viktigt för äldre (18-34 år 35%, 35-54 år 46%, 55-74 år 50%).
- På tredje plats kom alternativet *att det är unikt*. Detta är särskilt viktigt för de yngre och för dem som gått på universitet.
- Svartalernativet *att det är vackert* hamnar på fjärde plats. Det har inte gått att hitta signifikanta skillnader inom den grupp som valt detta alternativ.
- SCB påpekar även följande skillnader i svaren:

”Yngre värdesätter i högre grad än äldre de inslag i kulturmiljön som är förknippade med någon historisk händelse.”

”Att något är gammalt värdesätts mer av dem med en lägre utbildning och av dem som bor utanför Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna. Ju högre utbildning hos svarspersonen desto mer uppskattas att något är typiskt. Att något är typiskt värdesätts även i högre grad av de personer som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning och av de personer som i *fråga 17* angett att de ofta åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad.”

Fråga 16

Vilken betydelse har kulturmiljön och kulturutbudet när du väljer...

Procent av samtliga

	Avgörande betydelse	Stor betydelse	Liten betydelse	Ingen betydelse	Ej svar	Summa
bostad?	9	36	40	11	4	100
semesterort?	9	43	33	9	6	100
friluftsområde?	5	37	40	12	6	100
övriga platser där du gärna vistas?	4	39	42	9	6	100

Att utläsa av svaren

- Om man lägger samman de två första alternativen, *avgörande* - och *stor betydelse* får man följande siffror: bostad 45%, semesterort 52%, friluftsområde 42% och andra platser där du gärna vistas 43%. Vid val av bostadsort har kulturmiljön och kulturutbudet större betydelse för kvinnor än för män (53% respektive 38%).

För nästan halva befolkning har alltså kulturmiljön och kulturutbudet *avgörande* eller *stor* betydelse när man väljer bostad. Drygt halva befolkningen är av samma uppfattning vad gäller val av semesterort.

Intressanta jämförelser

- Intressanta jämförelser kan göras mellan svaren på denna fråga och svaren på fråga 14. SCB skriver:

”De som ofta besöker kulturmiljöer eller funderar över kulturlandskapet fäster större vikt än andra vid kulturmiljön och kulturutbudet vid samtliga av de val som anges i tabellen.”

Fråga 17

Ungefär hur ofta brukar du åka särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer-sitet
Flera gånger i månaden	2	1	2	2	4
En eller ett par gånger i månaden	11	7	6	11	21
En eller ett par gånger per år	56	51	52	56	63
Mer sällan än en gång per år	29	39	39	30	12
Ej svar	1	2	1	1	0
Summa	100	100	100	100	100

För att kunna utröna om svaren på denna fråga inverkar på de ställningstaganden respondenterna gjort i andra frågor, har svaren på denna fråga använts som en undersökningsvariabel och alltså vägts mot samtliga övriga frågor.

Att utläsa av svaren

- 69% uppger att de besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader minst en eller ett par gånger per år eller mer.

Benägenheten att åka särskilt ökar med storleken på bostadsorten. Detta beror med största sannolikhet på att utbudet är större på dessa platser, och bekräftar därmed tesen som lagts fram i andra undersökningar att större utbud genererar fler besök.

Intressanta jämförelser

- Jämfört med besöksstatistik för olika typer av evenemang i Kulturstatistiken från 2000 är 69% en hög siffra.² I Kulturstatistiken uppger 62% av de svarande att de någon gång under senaste året varit på bio, 59% att de varit konsert, 52% på idrottsevenemang, 47% på museum, 44% på konstatställning/konstmuseum. Besök i kulturmiljöer eller på museer och kulturbyggnader ligger alltså högre än samtliga av dessa aktiviteter. Viktigt att ha i bakhuvudet vid tolkningen/jämförelsen av svaren är dock att frågan är ganska allmänt hållen och att det därmed finns en ovisshet kring vad man räknar som museum, kulturbyggnad och kulturmiljö.
- I de följande frågorna kan tydligt urskiljas att de som uppger att de ofta åker särskilt också svarar annorlunda än de som åker mer sällan. Nedan följer SCB:s kommentarer. (För ytterligare kommentar se vidare under respektive fråga.) SCB skriver:

Fråga 14: ”Av dem som angett att de en gång per månad eller oftare åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad är det 42 procent som ofta funderar över de historiska spåren i sin omgivning. Av dem som åker särskilt för att besöka en sådan plats ett par gånger per år är det 16 procent som ofta funderar i sådana banor. Motsvarande siffra bland dem som åker på sådana utflykter än mer sällan är 6 procent.”

² Statistiska centralbyrån (SCB), Kulturstatistik 1999-2000. Kulturstatistiken har tagits fram via telefonintervjuer gjorda över året. Siffrorna som används här har av SCB anpassats i förhållande till ålder för att bli jämförbara med siffrorna i denna undersökning

- Fråga 20:** ”De som i *fråga 17* angett att de ofta åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad har i större utsträckning än de som sällan besöker sådana miljöer angett att de skulle lämna in yxan på närmsta museum eller hembygdsgård.”
- Fråga 21:** ”Även de som i *fråga 17* angett att de en gång per år eller oftare åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad är mer positiva till den alternativa sträckningen än de som mer sällan än en gång per år gör en sådan utflykt.”
- Fråga 22:** ”Bland dem som åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad en gång per månad eller oftare är det 8 procent som skulle måla huset i den färg de själva önskar. Motsvarande siffra bland dem som åker ett par gånger per år är 12 procent och av dem som åker än mer sällan är det 25 procent som skulle måla huset i en färg som de själva föredrar.”
- Fråga 23:** ”Av dem som åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad en gång per månad eller oftare är det 67 procent som är positiva till att landstinget ska bekosta inköpet, vilket kan jämföras med 55 procent av dem som åker ett par gånger per år. Motsvarande andel av dem som åker än mer sällan är 33 procent.”
- Fråga 26:** ”De som ofta åker iväg för att besöka kulturmiljöer är även de mer tilltalade av alternativet att renovera huset varsamt.”
- Fråga 29:** ”De personer som ofta besöker kulturmiljöer och de personer som ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för byggnadsvårdsläger, i högre grad i samtliga av de aktiviteter som nämns i tabellen.”
- Fråga 30:** ”De personer som ofta besöker kulturmiljöer och de personer som ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för roll- eller livespel, i högre grad i samtliga av de aktiviteter som nämns i tabellen.”
- Fråga 31:** ”Det är vanligare att de personer som ofta besöker kulturmiljöer och bland de personer som ofta eller ibland tänker på de historiska spåren i sin omgivning är eller har varit medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande.”
- Fråga 32:** ”De som aktivt besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer visar också ett mycket större intresse för samtliga av dessa frågor.”
- Fråga 34:** ”Av dem som besöker kulturmiljöer en gång per månad eller oftare är det 81 procent som anger att de tror att de centrala myndigheterna kan tillgodose kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö mycket eller ganska väl. Motsvarande andel av dem som besöker sådana platser mer sällan än ett par gånger per år är 43 procent. De som ofta besöker kulturmiljöer tror i högre utsträckning än de som sällan besöker sådana platser att kommunen kan ta hand om kommande generationers kulturmiljö mycket väl.”
- Fråga 42:** ”Vidare har de som är aktiva i föreningar samt de som ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer en större kännedom om läns museet än andra.”

Svaren på denna fråga (fråga 17) är även intressanta att jämföra med svaren på frågorna 33 och 43. Svaren på fråga 33 visar att benägenheten att vilja bli fadder för en runsten är större hos den grupp som anger att man åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader en gång per månad eller mer. I svaren på fråga 43 kan man se tendenser till att av dem som besöker kulturmiljöer en gång per månad eller oftare, är det fler som varit i kontakt med eller besökt något museum i länet i frågor som rör kulturmiljön.

Fråga 18

Vad är det huvudsakliga skälet till att du sällan besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader?
Procent av samtliga som en eller ett par gånger per år eller mer sällan besöker någon kulturmiljö, något museum eller någon kulturbyggnad

	Samtliga
Hinner inte	32
Tycker att det är för dyrt	7
Det är allt för svårt att ta sig dit	4
Det är allt för svårt att hitta information	3
Det är oftast stängt när jag är ledig	5
Jag är inte tillräckligt intresserad	37
Annat skäl	5
Ej svar	1
Summa	100

Att utläsa av svaren

I enkäten har SCB gjort antagandet att svarsalternativet *en eller ett par gånger per år* är sällan. Detta genom att i fråga 17 inte hänvisa dem som svarat så vidare till fråga 19 utan låtit dem ingå i den grupp som svarat på denna fråga. Det är därför viktigt att ta i beaktande att även de som faktiskt åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, kulturbyggnad eller något museum en eller ett par gånger per år ingår i den grupp som svarat på denna fråga.

- 63% är intresserade men väljer ändå (av angiven anledning) att inte besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader.
- Att hela 32% svarar att de inte hinner säger kanske mer om samhället i stort än om allmänhetens inställning till kulturmiljön.

SCENARIOFRÅGOR (frågorna 19-28)

När man skall försöka tolka scenariofrågorna är det några saker som är viktiga att tänka på när man tolkar samtliga av dessa svar. Generellt ska sägas att det är svårt att bedöma svaren på scenariofrågorna eftersom viljan hos respondenten att svara ”rätt” kan vara det som avgör hur man svarar. En annan aspekt på scenariofrågorna är att scenarierna, som konstruerades för att komma åt hur de svarande värderar och prioriterar kulturarvet och kulturmiljön i olika situationer och sammanhang, lämnar ganska mycket tolkningsutrymme åt respondenten. Detta gör att det är svårt att med säkerhet komma åt den bevekelsegrund som gett upphov till svaret.

Fråga 19

Kommunens tingshus från tidigt 1800-tal som idag står tomt, men öppnas för guidade visningar, brinner ner till grunden. Det är brist på bostäder i området. Vad tycker du att kommunen bör göra?
Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Bygga upp tingshuset exakt som det var tidigare	24	18	25	28
Bygga nya bostadshus på tomten	20	18	19	23
Återuppbygga husets fasad som en kopia av tingshusets, men inrymma bostäder i byggnaden	52	60	52	43
Ej svar	4	4	3	6
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Sammanlagt 76 %, dvs. strax mer än tre fjärdedelar vill på ena eller andra sättet beakta de kulturhistoriska värdena i denna situation.
- 52% vill kompromissa, dvs. återuppbygga husets fasad som en kopia av tingshuset men inrymma bostäder i byggnaden. Detta alternativ är mer tilltalande för kvinnor än för män (56% respektive 48%). Ju högre utbildning den som svarar har desto mer positiv är man till detta alternativ och desto mindre positiv är man till att bygga upp tingshuset exakt som det var tidigare.
- Nästan en fjärdedel vill bygga upp byggnaden exakt som den var innan trots bostadsbristen. Siffran kan tyda på att helhetsmiljön i vårt gemensamma ”vardagsrum” är viktigare än arkitekturen, det vill säga att bilden av det gamla (i detta fall den återuppbyggda fasaden) är sig själv nog. Noterbart att det är en större andel av de äldre (55-74 år) som valt detta alternativ än vad som är fallet i andra åldersgrupper.

Intressanta jämförelser

- I ett resonemang som bygger på hypotesen ovan, om att det är bilden av det gamla som är viktig, kan intressanta jämförelser göras med svarsfördelningen i fråga 19. Svartalativen *att det är gammalt* (24%), *att det är unikt* (46%) och *att det är vackert* (34%) är i detta sammanhang extra intressanta.

Att något är unikt anses alltså vara viktigare än att det är gammalt. Detta kan kopplas till de 24% som i svaren på denna fråga anger att man skall bygga upp en exakt kopia av tingshuset. Jämförelsen tyder på att allmänheten i begreppet ”unikt” inte nödvändigtvis lägger in betydelsen ursprungligt eller autentiskt, och att det är bilden av det gamla och det vackra som är väsentlig.

Fråga 20

Du gräver i ditt trädgårdsland och hittar en stenyx som ser ut att vara mycket gammal.

Vad skulle du göra?

Procent av samtliga

	Samtliga	Man	Kvinna
Lägga tillbaka yxan i jorden	1	0	1
Lämna in yxan till polisen	8	6	10
Lämna in yxan på närmsta museum eller hembygdsgård	74	71	77
Behålla yxan	14	20	8
Ej svar	3	2	4
Summa	100	100	100

Att utläsa av svaren

- 82% skulle lämna ifrån sig yxan. Av dessa skulle 74% välja att lämna yxan till aktörer inom kulturmiljövården. Det finns inga signifikanta skillnader i hur man skulle gå tillväga beroende på ålder eller utbildning. Däremot är andelen som skulle behålla yxan högre bland män än bland kvinnor (20% respektive 8%).

Tre fjärdedelar av befolkningen verkar alltså, oberoende av ålder och utbildning, vara medvetna om vilka instanser som handhar denna typ av föremål/ärenden och hur man ”bör” gå tillväga i den situation som beskrivs.

Den höga siffran tyder även på att det finns en känsla för/medvetenhet om att kulturarvet är vår gemensamma egendom och ansvar med vilket man inte kan handskas hur som helst.

Intressanta jämförelser

- De som i fråga 17 uppgivit att de ofta åker för att besöka någon kulturmiljö, kulturbyggnader eller museum uppger i högre grad än de som sällan besöker sådana miljöer att de skulle lämna in yxan på *närmsta museum eller hembygdsgård*.

Fråga 21

Riksväg X är olycksdrabbad. Ett parti av vägen sträcker sig genom ett historiskt kulturlandskap med alléer och gamla byar. Vad tycker du att man bör göra för att motverka olyckorna?

Procent av samtliga

	Samtliga
Ge den nya vägen en alternativ sträckning vid just denna del även om det innebär att resvägen blir längre	89
Bredda vägen även om alléerna förstörs och ett antal gamla lador måste rivas	8
Ej svar	4
Summa	100

Att utläsa av svaren

- 89% uppger att de kan tänka sig en längre restid till förmån för kulturlandskapet. En majoritet att befolkningen verkar således tycka att upprätthållandet av ett rikt kulturlandskap är värt en omväg.

Intressanta jämförelser

- Bland dem som i fråga 14 uppger att de *ofta* eller *ibland* funderar över de historiska spåren i sin omgivning anser endast 5% att man borde *bredda vägen även om alléerna förstörs och några gamla lador måste rivas*. Samma siffra bland dem som *sällan* eller *aldrig* funderar över de historiska spåren är 12%.
- De som i fråga 17 uppger att de åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader mer sällan än en gång per år anser 14% att vägen skall breddas. Av dem som uppger att de gör sådana utflykter en gång per månad eller oftare svarar 3% att de tycker vägen skall breddas, och av dem som åker särskilt ett par gånger per år förordas en breddning av vägen av 6%.

Fråga 22

För en månad sedan fick du kommunens nya kulturmiljövårdsprogram i brevlådan. I programmet beskrivs ditt kvarter som ett område med högt kulturhistoriskt värde. Det beror bland annat på alla husen är enhetligt utformade, t.ex. är alla husen gulmålade. Ditt hus är i stort behov av ommålning och du skulle vilja måla om det i en annan färg än gult. Vad skulle du göra?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Måla huset gult	19	18	22	18
Måla huset i den färg jag själv önskar	15	21	12	13
Ta kontakt med kommunens stadsbyggnads-kontor och sedan följa deras rekommendation	62	57	63	64
Ej svar	4	3	3	5
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Sammanlagt 81% skulle följa rekommendationen i programmet eller ta kontakt med kommunen och sedan följa deras rekommendation.

Denna siffra tyder på att kulturmiljövårdsprogram har (eller när de används på ovan beskrivna sätt skulle kunna ha) en stor genomslagskraft. Siffran skulle även kunna tyda på att begreppet ”högt kulturhistoriskt värde” betingar ett visst mått av hänsyn hos allmänheten.

- Att 62% skulle kontakta kommunen och sedan följa deras rekommendation visar på en öppenhet för dialog med kommunen.
- De unga (18-34 år) är mer benägna att agera självsvåldligt och måla huset i den färg de själva önskar än andra åldersgrupper. Denna åldersgrupp skulle även i mindre utsträckning än andra ta kontakt med kommunen i frågan. Är denna individualism ett fenomen förknippat med den yngre åldern eller är det ett utslag av en övergripande trend i samhället mot en starkare individualism? Hur möter vi iså fall en sådan allmän trend? (Se även under fråga 27.)

Intressanta jämförelser

- De som i fråga 14 uppger att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning är mer benägna att ta kontakt med kommunen och mindre benägna att måla om huset i den färg de själva önskar än övriga. Samma ska gälla dem som i fråga 17 uppger att de åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, kulturbyggnad eller museum en gång i månaden eller oftare. Detta tyder på att om människor görs uppmärksamma på kulturarvet i ett sammanhang kan det ge en större förståelse och intresse för frågorna även i andra.

Fråga 23

En fotofirma har i sitt arkiv en stor samling bilder som visar människors vardagsliv från 1920-talet fram till idag. Bildsamlingen bjuds ut till försäljning. För att läns museet ska kunna köpa samlingen behövs extra pengar från landstinget. Tycker du att landstinget skall bekosta köpet?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Ja	49	40	51	57
Nej	16	19	15	13
Vet ej	31	36	31	26
Ej svar	4	4	3	5
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Nästan hälften (49%) av de svarande tycker att landstinget ska bekosta köpet. Detta förefaller, mot bakgrund av landstingens många ansvarsområden och ofta ganska ansträngda ekonomier, anses vara en ganska hög siffra. (Landstingens ekonomi och olika ansvarsområden/utgiftsposter tas dock inte upp i frågan. De svarande behöver inte heller välja mellan olika utgiftsposter som landstinget kan tänkas ha. Om man anlagt ett sådant perspektiv på frågan och tvingat de svarande att prioritera kan man tänka sig att svaret hade blivit ett annat.)
- Endast 16% svarar helt nej till att landstinget bekostar köpet.

Benägenheten att svara ja ökar med ålder. Med tanke på att sjukvården utgör en så stor del av landstingets verksamhet kan det tyckas förvånande att de äldre åldersgrupperna är mer positivt inställda till att köpet bekostas.

Intressanta jämförelser

- De som i fråga 14 uppger att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning är mer positiva till att landstinget skjuter till pengar (*ofta, ibland 57%, sällan, aldrig 36%*). Samma sak gäller dem som i fråga 17 uppger att de besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader en gång per år eller oftare (*en gång per år eller oftare 67%, ett par gånger per år 55%, mer sällan 33%*). Detta torde visa på att det för dem som har ett medvetet förhållningssätt till/intresse för kulturarvet och kulturmiljön är mer angeläget att satsa offentliga medel på detsamma än för andra.

Fråga 24

Tänk dig att en gammal släkting till dig går bort och efterlämnar ett hem som ger en komplett bild av ett vanligt hem på 1950-talet. Din släkting har varit i kontakt med museet som är intresserat av att införliva bohaget i sina samlingar. Du behåller några minnessaker. Vad skulle du göra med resten?
Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Skänka det till museet	37	23	40	48
Försöka sälja det till museet	44	54	42	35
Lämna allt av värde till en auktionsfirma och skänka det som återstår till museet	13	17	12	10
Ej svar	5	5	5	6
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- 44% av de tillfrågade skulle försöka sälja bohaget till museet. Ju yngre respondenten är desto vanligare är det att man har valt detta alternativ (18-34 år 54%, 35-54 år 42%, 55-74 år 35%).
- Att alternativet att lämna allt av värde till en auktionsfirma och skänka det som återstår till museet är det som minst antal personer har valt, kan bero på två saker. Detta kan tyda på att det finns en medvetenhet/känsla för att kulturarvet inte kan/skall säljas och köpas hur som helst, eller så kan det vara ett resultat av respekt för en avlidens släktings önskan. (Det står ju inte uttryckligen i fråga att den gamla släktingen önskade införliva sitt bohag i museets samlingar, men eftersom kontakten mellan släktingen och museet beskrivs i så vaga ordalag kan man inte utesluta att den påverkat respondentens ställningstagande i denna riktning.) I tolkningen av svaren på denna fråga kan det även vara extra angeläget att ta respondentens önskan att svara "rätt" i beaktande.

Intressanta jämförelser

- Svaren på fråga 20 där 82% uppgett att de, om de hittade en stenyxa som föreföll vara mycket gammal, skulle lämna den ifrån sig kan ses som ytterligare belegg för tesen om att det finns en känsla för/medvetenhet om att kulturarvet är vår gemensamma egendom och ansvar med vilket man inte bör handskas hur som helst.

Fråga 25

Antag att du bor på en mindre ort och ett stort dominerande företag där läggs ner. Företaget har arkivhandlingar från 1600-talet fram till idag. På orten finns inget arkiv som kan ta hand om handlingarna, men Riksarkivet har erbjudit sig att ta dem till Stockholm. Hur tycker du att man ska göra?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Packa arkivhandlingarna och tills vidare ställa undan dem i kommunens förråd	18	24	19	15	13
Låta arkivhandlingarna gå till Riksarkivet i Stockholm	77	70	74	81	85
Ej svar	5	6	7	5	3
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- 77% av de tillfrågade svarar att de tycker att man bör *låta handlingarna gå till Riksarkivet i Stockholm*.

Eftersom det framgår av frågan att handlingarna inte kan tas om hand av ett arkiv på orten, kan man tolka det som att majoriteten (77%) tycker att det är viktigare att handlingarna tas om hand av ett arkiv än att de stannar på orten. Eftersom det inte uttryckligen står att handlingarna kommer att förfaras om de ställs undan i kommunens förråd kan man inte utgå från att de svarande som anser att handlingarna skall stanna på orten har tagit med denna risk i beräkningen när de svarat.

- De respondenter som bor i *övriga landet* anser i högre utsträckning än övriga att handlingarna skall stanna kvar på orten (Stockholm, Göteborg, Malmö 13%, övriga större städer 18%, övriga riket 24%).
- Ju äldre man blir, desto viktigare verkar det vara att handlingarna stannar kvar på orten (18-34 år 14%, 35-54 år 17%, 55-74 år 23%).

Fråga 26

Antag att du bor i en lägenhet i ett bostadshus som anses vara kulturhistoriskt värdefullt. Fastighetsägaren vill renovera huset. Vad skulle du föredra?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Att huset moderniseras utan större hänsyn till det kulturhistoriska värdet	7	11	6	3
Att huset renoveras varsamt med hänsyn till de kulturhistoriska värdena vilket innebär att de gamla lösningarna i t.ex. kök och badrum behålls men att vitvaror byts ut	79	77	80	79
Att huset inte genomgår någon genomgripande förändring utan ges ett kontinuerligt underhåll	10	8	10	13
Ej svar	4	4	4	5
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- 79% skulle föredra en *varsam renovering* av den egna bostaden. Ställer man detta mot att 7% uppger att de skulle föredra att huset *moderniseras utan större hänsyn till det kulturhistoriska värdet* blir det tydligt att befolkningen föredrar varsam renovering än genomgripande och ovarsam modernisering av den egna bostaden. (Vid tolkningen av dessa siffror bör man dock tänka på att alternativet varsam renovering är ett kompromissvar och kanske därför lätt att som respondent fastna för.)
- Endast 3% av dem mellan 55-74 år vill att huset moderniseras *utan större hänsyn till det kulturhistoriska värdet*. Detta innebär att hela 97% i denna åldersgrupp tycker att det är viktigt att man tar hänsyn till kulturhistoriska värden. Den yngsta åldersgruppen (18-34 år) ligger med sina 11% i topp vad gäller benägenhet att bortse från kulturhistoriska värden.
- Att huset renoveras utan större hänsyn till det kulturhistoriska värdet är mer populärt bland män än bland kvinnor (9% respektive 4 %)

Intressanta jämförelser

- Om man ser alternativ ett och tre som motsatser så är det kanske anmärkningsvärt att fler väljer det alternativ som inte innebär genomgripande förändring än tvärt om. (jämför med fråga 27)
- Av dem som i fråga 14 uppger att de ofta eller ibland funderar på historiska spår i sin omgivning anser 82% att huset ska renoveras varsamt. Detta kan jämföras med 74% av dem som sällan eller aldrig funderar på sådana saker. Även de som i fråga 17 uppger att de ofta åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader är mer tilltalade av alternativet att renovera huset varsamt.
- Tendensen att den yngre åldersgruppens är mer benägen att bortse från kulturhistorisk hänsyn än övriga åldersgrupper kan även uttydas i svaren på frågorna 22, 24, 26 och 27.

Fråga 27

Stadens äldsta biograf har renoverats. Vid renoveringen fick de moderna kraven på bekvämlighet stå tillbaka i vissa avseenden till förmån för de kulturhistoriska värdena. Den gamla stolsinredningen fick vara kvar, men ljudsystemet byttes till senaste tekniken. Vad tycker du om detta?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Biografen borde bevarats precis som den var	13	7	15	18
Man gjorde helt rätt	64	70	62	58
Biografen borde ha moderniserats fullt ut	18	19	18	16
Ej svar	5	4	15	8
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Nästan två tredjedelar av de svarande (64%) anser att man gjorde *helt rätt* när man kompromissade mellan varsamhet och modernisering av biografen. Detta skulle man kunna tyda som att miljön är viktig att bevara så länge den inte inkräktar på huvudanledningen till att besöka biografen, dvs. upplevelsen av filmen.
- Om man ser alternativ ett och tre som motsatser så kan man se att fler väljer det alternativ som innebär genomgripande förändring (modernisering) än tvärt om. (jämför med fråga 26)
- Svaren skiljer sig beroende på ålder. 18% av dem mellan 55-74 år tycker att biografen *borde bevarats precis som den var*. Motsvarande siffra för dem mellan 18-34 år är 7% (mittengruppen ligger på 15%). Detta tyder på att äldre är mer bevarandebenäigna medan det bland yngre finns en större förändringsvilja.
- Svaren skiljer sig även beroende på kön, utbildningsgrad och födelseland. Fler män än kvinnor uppger att de tycker att biografen borde moderniserats fullt ut (22% respektive 13%). En mindre andel bland dem med universitetsutbildning och av dem som är födda utanför Norden anser att biografen skulle ha moderniserats fullt ut.

Intressanta jämförelser

- Tendensen att den yngre åldersgruppens i högre utsträckning förespråkar förändring och bortser från kulturhistoriska värdena medan den äldsta befolkningsgruppen är för ett mer varsamt förhållningssätt kan även uttydas i svaren på frågorna 22, 24, 26 och 27.
- Personer som uppger att de ofta funderar över de historiska spåren i sin omgivning anser i högre grad än övriga att man gjorde helt rätt när man lät de moderna kraven på bekvämlighet stå tillbaka för det kulturhistoriska värdet.

Fråga 28

Tänk dig att du äger en äldre trävilla eller ett torp som behöver renoveras utvändigt. Du känner dig osäker på hur du skall renovera. Vem skulle du då kontakta för att få råd och hjälp?

Markera högst tre alternativ!

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Hantverkare	54	66	54	41
Arkitekt	18	17	18	18
Riksantikvarieämbetet	17	11	17	22
Byggvaruhus, brädgård, färgaffär, järnaffär o.dyl.	16	24	15	8
Länsstyrelsen	7	6	8	8
Kommunen	25	15	27	33
Länsmuseet	15	12	15	17
Hembygdsföreningen	21	16	23	26
Litteratur	17	15	19	14
Internet	7	10	9	2
Antikvarisk konsult	10	6	11	12
Vänner, bekanta, grannar o.dyl.	37	56	33	23
Ej svar	5	4	4	6
Samtliga	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

Vid tolkningen av svaren på denna fråga är det viktigt att tänka på att svaret är beroende dels av vilka kunskaper man har om var ”rätt” kompetens finns, och dels av vilka instanser man väljer att vända sig till för att få denna kunskap. Man kan ju t ex tänka sig att anledningen till varför så få av de äldsta väljer att söka information på Internet jämfört med de yngre är att man i de äldre åldersgrupperna inte är lika bekant med Internet som verktyg. Man kan också tänka sig att man, trots att man vet att läns museet kan hjälpa en, väljer att vända sig till hantverkare eller arkitekt för att detta passar ens syften bättre.

- När man får markera högst tre av instanser är det alternativ som angivits flest gånger *hantverkare* (54% av samtliga). Att vända sig till en hantverkare är inte ett lika vanligt alternativ för dem som är födda utanför Norden

Att *hantverkare* ligger så högt kan bero på att det i frågan står *hjälp* och råd. Hjälp är ju något mer handgripligt som kanske i högre utsträckning än råd betingar hjälp från hantverkarhåll. Hur som helst visar siffran på behovet av byggnadsvårdskunniga hantverkare.

- På andra plats kommer *vänner, bekanta, grannar och dylikt* (37% av samtliga).
- På tredjeplats (25% av samtliga) kommer *kommunen*. (Att vända sig till kommunen är ett vanligare alternativ för dem som är födda utanför Norden.) Detta visar på kommunernas viktiga roll som förmedlare av information och kontakter i denna typ av ärenden.
- RAÄ, länsstyrelsen, läns museet, hembygdsförening* ligger alla ganska lågt

Av dessa fyra instanser skulle man i största utsträckning vända sig till hembygdsföreningen, vilket möjligen kan ses som ett uttryck för att hembygdsföreningen är den instans som känns mest ”nära” och enkel att nå. Man kan ställa sig frågan hur väl övriga instanser når ut med sin kompetens.

Vidare uppges RAÄ fler gånger (17% av samtliga) än både läns museer (15% av samtliga) och länsstyrelser (7% av samtliga).

- 16% av samtliga anger att de skulle vända sig till *byggvaruhus, brädgård, färgaffär, järnaffär och dylikt*. Detta alternativ är alltså populärare än t ex läns museet (15%) och långt mer populärt än länsstyrelsen (7%) och antikvarisk konsult (10%). Särskilt vanligt förekommande är svaret i den yngsta åldersgruppen där detta alternativ ligger på tredje plats (24% av samtliga inom åldersgruppen). Siffrorna visar på vikten av att *byggvaruhus, brädgård, färgaffär, järnaffär och dylikt* besitter kompetens som rör byggnadsvårdfrågor.
- Det är intressant att titta på åldersstrukturen i förhållande till vilka svarsalternativ som valts. SCB skriver:

”Det finns även tydliga ålderskillnader. Exempelvis skulle 22 procent av dem som är i åldern 55-74 år vända sig till Riksantikvarieämbetet för att få råd, men endast 11 procent av dem i åldern 18-34 år. Även när det gäller Internet är det stora skillnader beroende på ålder och utbildning. De yngre och de mer välutbildade använder sig i större utsträckning av Internet för att få hjälp.”

Intressanta jämförelser

- Om man sätter siffrorna i relation till svaren på frågorna 14 och 17 visar det att de som oftare funderar över de historiska spåren i sin omgivning och/eller åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader en gång per månad eller mer, förefaller mer benägna att vända sig till RAÄ än övriga. Detta kan tyda på att dessa grupper i högre utsträckning känner till att RAÄ, men inte nödvändigtvis vad RAÄ gör.

Fråga 29

Har du någon gång...

Procent av samtliga

	Ja	Nej	Minns ej	Ej svar	Summa
släktforskat?	19	77	1	3	100
deltagit i byggnadsvårdsläger?	2	91	2	6	100
deltagit i/tittat på historiska spel (bygdespel o.dyl.)?	51	42	3	4	100
deltagit i bevarande genom aktionsgrupper?	6	86	2	6	100
forskat kring din hembygd?	23	71	2	4	100
deltagit i ett dokumentations- eller museiprojekt?	6	87	1	6	100
deltagit i föreläsningsserie/studiecirkel med historiskt innehåll?	20	73	3	5	100

Att utläsa av svaren

- Drygt hälften av de svarande (51%) uppger att de *deltagit i/tittat på bygdespel eller historiska spel*. Jämfört med övriga svarsalternativ i frågan är detta en hög siffra som kan tyda på att "iscensatt" historia lockar som upplevelse i högre utsträckning än övriga alternativ.
- Att 23% uppger att de *forskat kring sin hembygd* och 20% att de *deltagit i studiecirkel med historiskt innehåll* tyder på att även annan typ av historia än den iscensatta lockar många stora delar av befolkningen.
- Det finns inga signifikanta åldersrelaterade skillnader i svaren. Att döma av hur svarsprocenten är fördelade över de olika åldersgrupperna är tillväxten vad gäller intresse för de olika företeelserna således god (eller åtminstone oförändrad).

Intressanta jämförelser

- De som i fråga 14 uppgett att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för byggnadsvårdsläger, i högre grad i samtliga av de aktiviteter som nämns i tabellen. Det samma gäller dem som i fråga 17 uppgett att de ofta besöker kulturmiljöer.
- De som besöker kulturaktiviteter och/eller åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader en gång per månad eller oftare (fråga 17) samt de som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning (fråga 14) tenderar även till att i högre grad än övriga vara benägna att engagera sig för bevarande i aktionsgrupper.
- Vad gäller tolkningen att iscensatt historia lockar allmänheten, är det intressant att göra en jämförelse mellan svaren på denna fråga och fråga 30 där liknande tendenser går att uttyda.
- Om man jämför med svaren i fråga 42 visar det sig att de som uppgett att de *släktforskat, deltagit i/tittat på historiska spel, forskat kring sin hembygd* eller *deltagit i föreläsningsserie/studiecirkel med historiskt innehåll* i större utsträckning än andra känner till läns museet ganska eller mycket väl.

- Vid en jämförelse med svaren i fråga 44 visar det sig att de som uppgett att de *deltagit i eller titta på historiska spel, deltagit i bevarande via aktionsgrupper, forskat kring sin hembygd, deltagit i dokumentations- eller museiprojekt, släktforskning eller deltagit i föreläsningsserie/studiecirkel med historiskt innehåll* är andelen som säger sig känna till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön större än bland övriga.
- Vid en jämförelse med svaren på fråga 46 kan man se att bland dem som uppgett att de deltagit i eller tittat på historiska spel, deltagit i byggnadsvårdsläger, deltagit i bevarande genom aktionsgrupper, forskat kring sin hembygd, deltagit i dokumentations- eller museiprojekt, släktforskning eller deltagit i en föreläsningsserie/studiecirkel med historiskt innehåll är andelen som inte alls känner till RAÄ mindre än bland dem som inte deltar i någon av dessa aktiviteter.

Fråga 30

Brakar du ...

Procent av samtliga

	Ja	Nej	Ej svar	Summa
läsa skönlitteratur och/eller facklitteratur med historiskt innehåll?	59	36	5	100
spela roll- eller livespel?	4	88	7	100
delta med dina barn i aktiviteter som behandlar vår historia?	19	71	10	100
delta i stadsvandringar eller andra kulturhistoriska utflykter?	33	60	6	100
titta på TV-program som handlar om historia?	83	15	2	100

Att utläsa av svaren

Eftersom svarsalternativen är lämnar ett visst tolkningsutrymme kan det vara svårt att dra några säkra slutsatser av svarsmaterialet. Generellt kan man dock säga att svaren tyder på att intresset för historia är stort. Särskilt höga procentdelar får de svarsalternativ där historien presenteras via framför allt *TV* och *litteratur*. *TV* och *litteratur* torde således vara bra kanaler för att nå ut med information/kunskap.

- 83% av befolkningen uppger att de brukar *titta på TV-program som handlar om historia*. Detta är en hög siffra. När man tolkar den är det dock viktigt att tänka på att det i frågan inte finns någon avgränsning för vad *historiskt innehåll* kan vara. Samma sak gäller de 59% av samtliga som uppger att de brukar *läsa skön- och/eller facklitteratur med historiskt innehåll*.
- Att 33% av samtliga uppger att de brukar delta i *stadsvandringar eller andra kulturhistoriska utflykter* tyder dock på att intresset hos en tredjedel av befolkningen sträcker sig länge än att titta på *TV:n*.

Intressanta jämförelser

- De personer som i fråga 14 uppgett att de ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning deltar också, med undantag för roll- eller livespel, i högre grad i samtliga av nämnda aktiviteter. Samma sak gäller dem som ofta besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader.
- Om svaren sätts i relation till svaren på fråga 29 kan man se tendenser som kan tyda på att iscensatt historia lockar som upplevelse i högre grad än övriga alternativ.
- Om man jämför med svaren i fråga 42 visar det sig att de som uppgett att de brukar titta på *TV-program som handlar om historia, läsa böcker med historiskt innehåll, delta med sina barn i historiska aktiviteter* och/eller *delta i stadsvandringar* i större utsträckning än andra känner till läns museet ganska eller mycket väl. De som uppger att de brukar ägna sig åt dessa aktiviteter även i högre utsträckning än övriga känner till att länsstyrelse arbetar med frågor som rör kulturmiljön. Vad gäller Riksantikvarieämbetet skriver SCB följande:

”Om man jämför svaren med de i *fråga 30* så ser man att det bland dem som brukar läsa skönlitteratur och/eller facklitteratur med historiskt innehåll är det 31 procent som inte alls känner till RAÄ. Motsvarande siffra för dem som inte brukar läsa sådan litteratur är 65 procent. När det gäller rollspel är det så få som ägnat sig åt det att det inte går se några signifikanta skillnader huruvida de känner till RAÄ. Det kan dock konstateras att bland dem som tittar på tv-program som handlar om historia är det en mindre andel, 38 procent, som inte alls känner till RAÄ än bland dem som inte tittar på sådana program, 79 procent. Även bland dem som deltar med barn i historiska aktiviteter och bland dem som deltar stadsvandringar är kunskapen om RAÄ bättre än bland dem som inte ägnar sig åt sådana aktiviteter.”

Fråga 31

Är du eller har du varit medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Ja, är medlem nu	12	3	12	21
Ja, har varit medlem tidigare	7	5	7	8
Nej	79	90	80	67
Ej svar	2	2	1	4
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Drygt tre fjärdedelar (79%) anger att de varken är eller har varit medlemmar i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande.
- Flest personer som är eller har varit medlemmar återfinns i den äldsta åldersgruppen. Antalet som svarat att de är medlemmar *nu* stiger i takt med åldersgrupp.
- Av dem uppger att de är medlemmar *nu* är andelen boende i *övriga riket* överrepresenterade (Stockholm, Göteborg, Malmö 8%, övriga större städer 13%, övriga riket 17%).

Intressanta jämförelser

- Kunskapen om läns museet verkar öka om man engagerar sig i någon av de nämnda föreningstyperna. SCB skriver:

”I jämförelse med *fråga 31* kan det noteras att av dem som varit eller är medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande är det ungefär 35 procent som känner till läns museet mycket eller ganska väl. Bland dem som inte varit medlem i en sådan förening är det endast hälften så många som har samma kunskap om läns museet. Det bör dock påpekas att det är ganska få som är eller varit medlem av någon sådan förening, vilket gör att siffrorna är något osäkra.”

- Det är vanligare att de personer som i fråga 14 uppgett att de ofta eller ibland tänker på de historiska spåren i sin omgivning är eller har varit medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande. Samma sak gäller dem som i fråga 17 uppgett att de ofta besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader.

Fråga 32

Skulle Du vara intresserad av att lära dig mer om...
Procent av samtliga

	Ja, absolut	Ja, kanske	Nej	Ej svar	Summa
allmän historia?	29	42	21	8	100
din lokala historia?	37	44	12	7	100
fornlämningar?	21	39	32	9	100
byggnaders historia och hur man vårdar dem?	22	41	30	8	100
äldre föremål och hur man vårdar dem?	25	41	27	7	100
kulturlandskapet och hur man vårdar det?	19	46	28	7	100

Att utläsa av svaren

- Det är slående många som uppger att de absolut eller kanske skulle vilja lära sig mer om de olika alternativen. I inget av fallet ligger intresset på under 60%. Särskilt noterbart är att det är så många som *absolut* skulle vilja lära sig mer om dessa saker. Siffrorna tyder på att det finns ett stort intresse för de nämnda ämnesområdena.

Intressanta jämförelser

- De som säger att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning är överlag mer benägna att vilja lära sig mer om de olika ämnesområdena, och de ligger högt över övriga vad gäller uppfattningen att *absolut* vilja lära sig mer.
- Det kan även vara intressant att sätta svaren i fråga 32 i relation till svaren på fråga 17. Av dem som anger att de åker särskilt för att besöka någon kulturmiljö, kulturbyggnad eller något museum en gång per månad eller oftare ligger alternativet att *absolut* vilja lära sig mer om de olika ämnesområdena nämligen mycket högre än hos övriga. Om denna jämförelse skall göras bör man dock ha i åtanke att besök i kulturmiljöer samt på museer eller i kulturbyggnader till viss del möjligen görs just i syfte att lära sig mer.

Fråga 33

Skulle du vara intresserad av att bli fadder för en runsten i din närhet och utföra enklare tillsynsarbete, som att t.ex. röja bort sly och tvätta stenen med vatten en gång om året?

Procent av samtliga

	Samtliga	Besöker kulturaktiviteter		Besöker kulturmiljöer		
		1/mån eller mer	mer sällan	1/mån eller mer	1/år	mer sällan
Ja, absolut	15	20	13	27	15	11
Ja, kanske	34	37	33	43	39	21
Nej	47	42	49	27	43	63
Ej svar	4	2	4	1	3	5
Summa	100	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Nästan hälften (49%) uppger att de *absolut* eller *kanske* skulle vara intresserad av att bli fadder för en runsten. Extra högt är intresset för detta bland dem som ser sig som föreningsmänniskor och/eller ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer.

I denna siffra kan man utläsa ett stort intresse för att också ta aktiv del i arbetet med kulturarvet.

Intressanta jämförelser

- Om svaren på fråga 33 sätts i relation till de som svarat att de besöker kulturaktiviteter samt om man åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader en gång per månad eller mer, samt ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning, ser man att benägenheten att *absolut* eller *kanske* kunna tänka sig att bli fadder för en runsten är större hos dessa grupper.

Fråga 34

Hur väl tror du följande instanser kan tillgodose att kommande generationer får tillgång till en rik kulturmiljö?

Procent av samtliga

	Mycket väl	Ganska väl	Inte så väl	Inte alls	Vet ej	Ej svar	Summa
Kommunen	16	37	22	2	11	12	100
Ägaren av fastighet eller mark	12	28	29	7	12	13	100
Länsmuseet	27	40	7	1	12	12	100
Allmänheten	7	22	35	9	13	14	100
Lokala föreningar eller aktionsgrupper	18	42	12	2	12	13	100
Länsstyrelsen	14	36	15	3	19	13	100
Centrala myndigheter (t.ex. Boverket, Riksantikvarieämbetet, Vägverket, Naturvårdsverket)	23	37	11	3	12	13	100
Alla ovanstående i samverkan	31	36	9	2	14	10	100

Att utläsa av svaren

Alla ovanstående i samverkan är det svarsalternativ som flest respondenter valt. Att samverkan ligger så högt skulle kunna tolkas dels som att det ligger i tiden och att de svarande verkligen tycker att detta är det bästa sättet, och dels som ett kompromissvar som blir lätt att ta till för dem som känner sig osäkra. SCB skriver:

”En samverkan mellan alla nämnda instanser anses vara det bästa sättet att trygga kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö. Det anses i högre grad av de med högre utbildning och av de personer som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning samt av de personer som ofta besöker kulturmiljöer.”

- Av svaren kan man också utläsa ett högt förtroende för länsmuseerna som är den av de enskilda institutionerna som får det högsta förtroendet.

Att länsmuseerna, och även länsstyrelserna och centrala myndigheter, ligger högt i förhållande till kommunerna kan vara ett resultat av att man inte kopplar ihop kulturmiljön och ansvaret för denna med närmiljön och ansvaret för denna. (Om länsmuseer, länsstyrelser och centrala myndigheter står för kulturmiljö och bevarande och kommunerna för närmiljö och utveckling.)

- Om man tittar på svarens fördelning över de olika svarsalternativen i förhållande till ålder ser man att de yngre fäster mycket större tillit till ägarens förmåga att trygga kulturmiljön än övriga. SCB skriver:

”Att ägaren av fastighet eller mark mycket eller ganska väl kan trygga framtida generationers kulturmiljö anser 51 procent av de i åldern 18-34 år, vilket kan jämföras med 26 procent av de i åldern 55-74 år. De yngre har även ett större förtroende för allmänheten än vad de äldre har.”

Intressanta jämförelser

- Länsmuseum, länsstyrelserna och de centrala myndigheterna åtnjuter ett större förtroende hos dem som i fråga 17 uppger att de ofta besöker kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader, och hos dem som i fråga 14 uppger att de ofta funderar över de historiska spåren i sin omgivning. SCB skriver:

”Länsmuseum åtnjuter ett större förtroende hos dem som ofta besöker kulturmiljöer och hos dem som ofta funderar över de historiska spåren i sin omgivning.”

”Länsstyrelsen och de centrala myndigheterna åtnjuter ett högre förtroende bland dem som ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning än hos dem som sällan eller aldrig funderar kring sådant.”

”Av dem som besöker kulturmiljöer en gång per månad eller oftare är det 81 procent som anger att de tror att de centrala myndigheterna kan tillgodose kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö mycket eller ganska väl. Motsvarande andel av dem som besöker sådana platser mer sällan än ett par gånger per år är 43 procent.”

Att de som i fråga 14 uppger att de i högre utsträckning än övriga funderar kring de historiska spåren i sin omgivning och besöker kulturmiljöer, museer och kulturbyggnader har ett större förtroende för länsmuseum än andra, tyder på att de som känner till länsmuseumerna också har förtroende för dem.

- Det höga förtroendet för länsmuseumerna och länsstyrelserna hos dem som känner till dessa instanser syns vid en jämförelse med svaren på andra frågor. SCB skriver:

”Bland dem som i *fråga 42* angett att de känner till länsmuseum mycket eller ganska väl är det 85 procent som tror att länsmuseum kan tillgodose den framtida kulturmiljön mycket eller ganska väl, vilket kan jämföras med 65 procent av dem som inte känner till länsmuseum lika väl.”

”Av dem som i *fråga 44* anger att de känner till att länsstyrelsen arbetar med kulturfrågor är det 67 procent som tror att länsstyrelsen mycket eller ganska väl kan tillgodose kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö. Motsvarande siffra för de som inte känner till att länsstyrelsen arbetar med sådana frågor är 40 procent.”

- Vad gäller förtroendet för kommunerna skriver SCB:

”De som ofta besöker kulturmiljöer tror i högre utsträckning än de som sällan besöker sådana platser att kommunen kan ta hand om kommande generationers kulturmiljö mycket väl.”

Fråga 35

Har du någon gång fått information om en arkeologisk utgrävning och i så fall var?

Flera alternativ kan markeras!

Procent av samtliga

	Samtliga	Grund- skola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Ja, radio/TV	70	62	68	75	77
Ja, i tidningar/tidskrifter (artiklar)	60	51	55	61	73
Ja, på Internet	2	1	3	3	4
Ja, via visningar på utgrävningsplatsen	22	17	18	19	32
Ja, via utställningar	25	13	22	24	42
Ja, genom vänner/bekanta	17	15	17	14	20
Nej	15	22	16	13	9
Samtliga	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Absolut vanligast är att man fått information om arkeologiska utgrävningar via först och främst Radio och TV, och via artiklar i tidningar och tidskrifter (70% respektive 60% av samtliga svarande).
- 25% av samtliga svarande uppger att de fått information via utställningar, och 22% via visningar på utgrävningsplatsen. Att 22% av befolkningen besökt har deltagit vid visning av en arkeologisk utgrävning är anmärkningsvärt.
- Andelen som uppger att de aldrig fått denna typ av information ökar i takt med att utbildningsgraden stiger (jämför grundskola 22% med universitet 9%).

Fråga 36

Om du skulle vilja ha mer information om en arkeologisk utgrävning eller ett arkeologiskt fynd var söker du då?

Markera högst tre alternativ!

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer-sitet
Radio/TV	16	17	16	20	10
Tidningar/tidskrifter (artiklar)	37	36	35	42	37
Internet	41	21	34	51	58
Forskningsrapporter, böcker	17	15	13	15	23
Visningar på utgrävningsplatsen	24	21	21	22	31
Ditt lokala eller regionala museum	28	21	31	28	32
Bibliotek	34	27	31	36	42
Länsstyrelsen	9	11	9	7	10
Annat	2	1	2	1	4
Vet ej	14	23	18	9	6
Samtliga	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- De vanligaste sökvägarna är (i nämnda ordning) Internet (41%), Tidningar/tidskrifter (37%) och bibliotek (34%). Framfört allt yngre använder sig av Internet. I åldersgruppen 18-34 år är Internet den absolut vanligaste sökvägen, medan det för dem i åldersgruppen 55-74 år hamnar på sjätte plats av elva svarsalternativ. SCB skriver:

”I åldersgruppen 18-34 år är det 59 procent som svarat Internet medan denna andel är 18 procent i gruppen 55-74 år. Bland de äldre är det däremot vanligare att besöka visningar på utgrävningsplatsen, 29 procent av de äldre gör det, motsvarande andel bland de yngre är 13 procent. Att leta mer information om en arkeologisk utgrävning eller ett arkeologiskt fynd genom att studera forskningsrapporter eller böcker är mindre vanligt bland dem som är födda utanför Norden än för dem som är födda i Sverige.”

”Att använda Internet för att få mer information är även populärt bland de med högre utbildning. Att gå på visningar av utgrävningsplatser, besöka lokala eller regionala museum och bibliotek för att få mer information ökar även det med utbildningsnivån. De som ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljö besöker även lokala eller regionala museum samt visningar av utgrävningsplatser för att få mer information i större utsträckning än vad andra gör.”

Fråga 37

Har du hört talas om "Kulturhusens dag"?

Procent av samtliga

	Samtliga	18-34 år	35-54 år	55-74 år
Ja	20	10	22	28
Nej	63	73	63	51
Minns ej	15	14	13	18
Ej svar	3	3	2	3
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- 20% av de svarande har hört talas om Kulturhusens dag. Svaret tyder alltså på att närmare 1,8 miljoner personer har hört talas om kulturhusens dag³.
- Fördelningen över landet är jämn. De informationskanaler som används når fram till befolkningen oavsett om denna befinner sig i storstäderna, övriga större städer eller övriga landet.

Intressanta jämförelser

- Att de som ofta eller ibland funderar på de historiska spåren i sin omgivning i högre utsträckning än övriga uppger att de känner till Kulturhusens dag är intressant. Detta kan vara en följd av att de informationsinsatser som görs i högre utsträckning når de redan intresserade, men det kan också bero på att de som intresserar sig för den typen av frågor i högre utsträckning uppmärksammar denna information.

³ Uppgiften om befolkningens storlek som använts vid uträkningen är hämtad från Statistiska centralbyråns befolkningsstatistik för december månad 2001, dvs. den månad då undersökningen gick ut till respondenterna.

Fråga 38

Hur fick du information om "Kulturhusens dag"?

Flera alternativ kan markeras!

Procent av samtliga som har hört talas om "Kulturhusens dag"

	Samtliga
TV	22
Tidningar	69
Radio	19
Internet	2
Ditt lokala eller regionala museum	11
Tips från vänner och bekanta	17
Annonser, affischering	26
Hembygdsförening	7
Annat	5
Minns ej	5
Samtliga	100

Fråga 39

Har du besökt/medverkat i "Kulturhusens dag"?

Procent av samtliga som har hört talas om "Kulturhusens dag"

	Samtliga	Besöker kulturaktiviteter		Besöker kulturmiljöer		
		1/mån eller mer	mer sällan	1/mån eller mer	1/år	mer sällan
Ja	18	32	11	46	12	6
Nej	78	67	84	53	85	87
Ej svar	3	1	5	2	3	6
Summa	100	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Av dem som hört talas om Kulturhusens dag har 18% besökt eller medverkat vid evenemanget. Om man utgår från att ca 1,8 miljoner hört talas om evenemanget (se under fråga 37) betyder det att drygt 320.000 personer besökt eller medverkat.

Fråga 40

Om du fått information om "Kulturhusens dag", men ändå valde att inte gå, vad berodde det på?

Procent av samtliga som har hört talas om "Kulturhusens dag", men ändå inte besökt/medverkat

	Samtliga
Jag var inte intresserad	23
Jag hade inte tid	49
Arrangemanget låg för långt bort	16
Annan orsak	8
Ej svar	2
Summa	100

Att utläsa av svaren

- Av dem som valde bort evenemanget med anledning av att de inte var intresserade kan man se följande tendenser i svarsfördelning; fler män än kvinnor (27% respektive 19%), fler yngre än äldre (34% respektive 18%, 23%), fler svenskfödda än personer födda i Norden eller i övriga världen (24% respektive 13%, 20%) valde bort evenemanget.

Intressanta jämförelser

- Det finns även tendenser som tyder på att bland dem som besöker kulturaktiviteter en gång per månad eller oftare, ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning, åker särskilt för att besöka kulturmiljöer, kulturbyggnader eller museer en gång per år eller oftare var tidsbrist den absolut vanligaste anledningen till varför man valt bort evenemanget.

Fråga 41

Var brukar du hämta information om kulturmiljöer, museer eller kulturbyggnader?

Markera de tre vanligaste alternativen!

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Turistinformation, guider, reseledare	56	46	56	53	70
Böcker	21	13	15	20	32
TV/radio	24	26	21	24	25
Tidningar	51	54	49	43	56
Internet	21	8	16	25	32
Vänner och bekanta	33	30	32	33	39
Annat	2	2	3	2	2
Hämtar ingen sådan information	18	24	20	23	6
Samtliga	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- *Turistinformation, guider och reseledare samt tidningar är de mest använda kanalerna. SCB skriver:*

”Drygt hälften av de svarande anger att de hämtar information om kulturmiljöer, museer och kulturbyggnader antingen från turistinformation, guider eller reseledare eller från tidningar. Särskilt bland de personer som studerat på universitet är det vanligt att hämta information från turistinformation etc., 70 procent har svarat att de får information på det sättet.”

- Annars är spridningen på svaren ganska stor. SCB skriver:

”Användandet av böcker och Internet för att hämta information ökar med utbildningsnivån. Även bland yngre är Internet ett vanligt alternativ för att hämta information. Närmare en tredjedel av de mellan 18-34 år säger att de får informationen på det sättet, jämfört med sju procent i åldersgruppen 55-74 år.”

- Anmärkningsvärt är att så få (endast 2% av samtliga) svarat att de använder andra kanaler för att inhämta information trots att man haft möjlighet att nämna tre alternativ. Det är alltså de olika alternativen som finns med i frågan man främst använder sig av.

Fråga 42

Hur väl känner du till läns museet i ditt län?

Procent av samtliga

	Samtliga	Stockholms-, Göteborgs- o Malmöregionerna	Övriga större städer	Övriga riket
Mycket väl	3	2	4	2
Ganska väl	18	13	24	16
Något lite	38	33	41	41
Inte alls	37	47	26	36
Ej svar	5	4	5	5
Summa	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

Vid tolkningen av svaren på denna fråga är det viktigt att tänka på att svarsfördelningen skulle kunna sett annorlunda ut om man i frågan hade namngivit läns museet i det aktuella länet, alternativt inte specificerat *länsmuseum* utan istället fråga efter ett närliggande museum vilket som helst. Om så hade varit fallet hade dock frågan inte givit svar på hur välbekant just läns museerna är. Statistik rörande museer generellt gå att hämta i Statens kulturråds Kulturstatistik 2000.

- De två första alternativen ger svar på hur stor andel av befolkningen som känner till läns museerna ganska eller mycket väl. Detta uppger en dryg femtedel (21%).
- 37% (en dryg tredjedel) uppger att de *inte alls* känner till läns museet i länet. Siffran kan var nedslående men det är viktigt att tänka på att man kanske känner till läns museet utan att veta att det är just ett läns museum.
- De tre första alternativen (*mycket väl*, *ganska väl* och *något lite*) kan användas ihop för att ge svar på om man över huvud taget känner till läns museet i sitt län. Sammanlagt har 59% uppgett att de känner till läns museet i det egna länet.
- Med utgångspunkt i följande kommentar från SBC kan man dra slutsatsen att den yngre befolkningsgruppen har sämre kännedom om läns museerna och dessas verksamhet än övriga. SCB skriver:

”I åldersgruppen 18-34 år är det 43 procent som utgett att de inte alls känner till läns museet medan det i åldersgruppen 55-74 år är 30 procent som svarat samma sak.”

- Med utgångspunkt i SBC:s kommentar till frågan kan man dra slutsatsen att även bostadsort har betydelse för kännedomen om läns museerna och dessas verksamhet. Av dem som svarat *inte alls* ser den geografiska fördelningen ut på följande vis: Stockholm, Göteborg, Malmö, 47% Övriga större städer 26%, Övriga riket 36%. Förklaringen till varför *övriga större städer* ligger så lågt kan vara att det är i dessa städer som läns museerna är placerade. Sämst är kännedomen i storstäderna vilket kan förklaras av att museiutbudet där generellt är större med t ex stadsmuseer och att läns museets verksamhet därmed inte framträder så tydligt. Procentfördelningen tyder även på att man till viss del inte lyckas förmedla sin verksamhet ut till landsbygden utanför värdkommunerna. SCB skriver:

”När det gäller region är det framförallt i storstadsområdena, Stockholm, Göteborg och Malmö, som kännedomen om länsmuseum är lågt. Den största kännedomen om det egna länsmuseum verkar finnas i kategorin övriga större städer där 24 procent uppgett att de känner till länsmuseum ganska väl. I storstadsregionerna är motsvarande siffra 13 procent.”

Siffran för *övriga landet* är 16%.

Intressanta jämförelser

- Vid en jämförelse med svaren på frågorna 17, 29, 30 och 31 kan man dra slutsatsen att de redan ”intresserade” har bättre kännedom om länsmuseumerna och dessas verksamhet än andra. SCB skriver:

”Vidare har /.../ de som ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer en större kännedom om länsmuseum än andra.” (Fråga 17)

”Om man jämför svaren med de i *fråga 29* så kan det konstateras att av dem som har släktforskat är det 36 procent som känner till länsmuseum mycket väl eller väl, vilket kan jämföras med 17 procent av dem som inte släktforskat. På motsvarande sätt är det vanligare bland dem som deltagit i historiska spel, forskat kring sin hembygd eller deltagit i studiecirkel att känna till länsmuseum mycket eller ganska väl än vad det är bland dem som inte deltagit i sådana aktiviteter. När det gäller de som deltagit i byggnadsvårdsåtgärder, bevarande genom aktionsgrupper, dokumentations- eller museiprojekt är de så få att det inte går att statistiskt säkerställa om dessa personer bättre känner till länsmuseum än de som inte deltagit.”

”När man jämför svaren med de i *fråga 30* så framkommer det att bland dem som brukar läsa skönlitteratur och/eller facklitteratur med historiskt innehåll är det 27 procent som känner till länsmuseum mycket eller ganska väl. Motsvarande siffra för dem som inte brukar läsa sådan litteratur är 12 procent. När det gäller rollspel är det så få som ägnat sig åt det att det inte går se några signifikanta skillnader i fråga om kännedom av länsmuseum. Däremot kan det konstateras att bland dem som tittar på tv-program som handlar om historia är det en större andel, 23 procent, som känner till länsmuseum än bland dem som inte tittar på sådana program, 7 procent. Även bland dem som deltar med barn i historiska aktiviteter och bland dem som deltar i stadsvandringar är länsmuseum mer bekant än bland dem som inte ägnar sig åt sådana aktiviteter.”

”I jämförelse med *fråga 31* kan det noteras att av dem som varit eller är medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande är det ungefär 35 procent som känner till länsmuseum mycket eller ganska väl. Bland dem som inte varit medlem i en sådan förening är det endast hälften så många som har samma kunskap om länsmuseum. Det bör dock påpekas att det är ganska få som är eller varit medlem av någon sådan förening, vilket gör att siffrorna är något osäkra.”

- Bland dem som i denna fråga angett att de känner till länsmuseum *mycket* eller *ganska väl* är det 85% som tror att länsmuseum kan tillgodose den framtida kulturmiljön mycket eller ganska väl. Detta kan jämföras med 65% av dem som inte känner till länsmuseum lika väl. Siffrorna tyder på att de som har god kännedom om länsmuseumerna även har stort förtroende för desamma.

Fråga 43

Har du någon gång besökt eller haft kontakt med något av museerna i ditt län i frågor som rör kulturmiljön?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer-sitet
Ja	31	25	25	34	39
Nej	65	69	70	63	58
Ej svar	5	6	6	3	3
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Närmare en tredjedel (31%) av befolkningen har besökt eller haft kontakt med något museum i länet i frågor som rör kulturmiljön.
- Inte helt oväntat finns det tendenser som skulle kunna tyda på att en större andel av dem som bor i villa eller bostadsrätt i högre utsträckning har haft kontakt med något museum i länet i frågor som rör kulturmiljövård. Detta är troligen ett utslag av att det egna ägandet och ansvaret för underhåll av bostaden i högre grad ger anledning att kontakta museerna i denna typ av frågor.
- Även utbildningsgraden och huruvida respondenten engagerar sig i olika föreningar har betydelse. SCB skriver:

”Bland dem som studerat vid universitet är det en något högre andel som varit i kontakt med något museum. I denna grupp är det 39 procent som haft någon kontakt jämfört med 25 procent av dem som enbart har grundskola eller 2-årigt gymnasium.”

”Även i denna fråga är andelen som besökt eller haft kontakt med museerna högre bland dem som är aktiva i någon förening samt bland dem som ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer.”

Intressanta jämförelser

- Vid en jämförelse med svaren på fråga 14 kan man konstatera att det av dem som uppger att de ofta eller ibland funderar över de historiska spåren i sin omgivning, är det fler som varit i kontakt med eller besökt något museum i länet i frågor som rör kulturmiljön.

Fråga 44

Känner du till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Ja	38	35	31	32	53
Nej	38	37	46	43	29
Vet ej	18	22	17	21	14
Ej svar	5	7	6	3	3
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Knappt 40% känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön. SCB skriver:

”Det är en något större andel av de i åldersgruppen 55-74 år som känner till detta än vad det är i åldersgruppen 18-34 år, 43 procent mot 32 procent. Även bland de personer med universitetsstudier är det fler som känner till att länsstyrelsen arbetar med dessa frågor. I denna grupp har 53 procent uppgett att de känner till detta jämfört med övriga utbildningsgrupper där 31-35 procent uppgett att de känner till detta. Bland dem som är födda utanför Norden är andelen som svarat att de känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön lägre än bland dem som är födda i Sverige. De som är aktiva i föreningar samt besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer ofta har en större kännedom om att länsstyrelserna arbetar med kulturmiljöfrågor än andra har.”

Intressanta jämförelser

- Om man jämför svaren på denna fråga med svaren på frågor som rör huruvida respondenten deltagit i olika typer av aktiviteter med anknytning till kulturarvet/kulturmiljön kan man utläsa en del intressanta tendenser. SCB skriver:

”Det finns ett samband mellan i stort sett alla de aktiviteter som tas upp i *fråga 29* och om svarspersonen känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön. Bland dem som i *fråga 29* angett att de deltagit i eller tittat på historiska spel, deltagit i bevarande genom aktionsgrupper, forskat kring sin hembygd, deltagit i dokumentations- eller museiprojekt, släktforskning eller deltagit i en föreläsningsserie/studiecirkel är andelen som känner till att länsstyrelsen arbetar med kulturmiljöfrågor större än bland dem som inte ägnat sig åt någon av dessa aktiviteter.

”Om man jämför med svaren i *fråga 30* så kan det konstateras att bland dem som läser skönlitteratur och/eller facklitteratur med historiskt innehåll, deltar med sina barn i aktiviteter som behandlar historia, deltar i stadsvandringar eller tittar på tv-program som handlar om historia är kännedomen kring länsstyrelsens arbete med kulturmiljöfrågor större än bland dem som inte ägnat sig åt dessa aktiviteter. Exempelvis är andelen som känner till att länsstyrelsen arbetar med dessa frågor 43 procent bland dem som tittar på tv-program som handlar om historia, vilket kan jämföras med 15 av dem som inte tittar på sådana program. När det gäller de som deltagit i roll- eller livespel så är den gruppen så liten att det inte går att konstatera några statistiskt säkerställda skillnader mellan dessa personer och dem som inte deltar i sådana aktiviteter.”

”I jämförelse med *fråga 31* kan det noteras att av dem som varit eller är medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande är det fler som känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön än bland dem som aldrig varit medlem i någon sådan förening.”

- Av dem som i denna fråga anger att de känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön är det 67% som tror att länsstyrelsen mycket eller ganska väl kan tillgodose kommande generationers tillgång till en rik kulturmiljö. Motsvarande siffra för dem som inte känner till att länsstyrelsen arbetar med sådana frågor är 40%. Siffrorna tyder på att de som har god kännedom om länsstyrelserna även har stort förtroende för desamma.

Fråga 45

Har du någon gång haft kontakt med länsstyrelsen i frågor som rör kulturmiljön?

Procent av samtliga som känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Ja	15	8	17	14	20
Nej	84	90	83	85	79
Ej svar	1	2	0	1	0
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Av dem som känner till att länsstyrelsen arbetar med frågor som rör kulturmiljön har den övervägande delen, 84%, inte varit i kontakt med länsstyrelsen i dessa frågor. SCB skriver:

”De som är med i någon förening är de som i störst utsträckning uppgett att de haft kontakt med länsstyrelsen, 23 procent. Vid en jämförelse mellan olika utbildningsnivåer har 20 procent av dem som läst på universitet uppgett att de haft kontakt med länsstyrelsen i dessa frågor medan 8 procent av dem som enbart gått grundskola uppgett samma sak.”

- Vidare kan man se tendenser som tyder på att boendeform och bostadsort har betydelse för hur man svarat. De som bor i villa har i större utsträckning än övriga (de som bor i bostadsrätt eller hyreslägenhet) varit i kontakt med länsstyrelsen i denna typ av frågor, och boende i Stockholm, Göteborg och Malmö har i lägre utsträckning än övriga haft sådan kontakt. Att boende i storstäderna haft mindre kontakt med länsstyrelsen i denna typ av frågor kan kanske bero på att fler personer där bor i bostadsrätter och hyreslägenheter.

Fråga 46

Hur väl känner du till Riksantikvarieämbetet?

Procent av samtliga

	Samtliga	Grundskola	Gymnasium 1-2 år	Gymnasium 3-4 år	Univer- sitet
Mycket väl	1	1	2	1	0
Ganska väl	6	4	5	8	8
Något lite	44	40	43	39	56
Inte alls	45	52	47	50	30
Ej svar	4	4	3	5	5
Summa	100	100	100	100	100

Att utläsa av svaren

- Det finns två sätt att gruppera svaren. Antingen grupperar man *något lite* och *inte alls* för sig och alternativen *mycket väl* och *ganska väl* för sig. Då svarar de flesta att de känner till RAÄ *något lite* eller *inte alls* (44% respektive 45%). Sammanlagt 7% uppger att de känner till RAÄ *mycket* eller *ganska väl* (1% respektive 6%).

Alternativt kan man betrakta *något lite* som att man trots allt har kännedom och grupperar detta tillsammans med *mycket väl* och *ganska väl*. 51% dvs. drygt halva befolkningen har alltså någon form av kännedom om RAÄ.

- Fler äldre än yngre har svarat att de inte alls känner till RAÄ (18-34 år 52%, 35-54 år och 55-74 år 51%). Kännedomen om RAÄ är även lägre bland dem som är födda utanför Norden och bland dem som inte studerat på universitet. De som är aktiva i någon förening samt de som ofta besöker kulturaktiviteter har en högre kännedom om RAÄ än andra.

Intressanta jämförelser

- I en jämförelse med fråga 17 slår SCB fast att de som ofta besöker kulturmiljöer har en högre kännedom om RAÄ än andra. Återigen kan man även se att de som deltagit i olika aktiviteter med anknytning till kulturarv/kulturmiljö har bättre kännedom om kulturmiljövårdssektorns aktörer. SCB skriver:

”Av dem som i *fråga 29* angett att de deltagit i eller tittat på historiska spel, deltagit i byggnadsvårdsläger, deltagit i bevarande genom aktionsgrupper, forskat kring sin hembygd, deltagit i dokumentations- eller museiprojekt, släktforskning eller deltagit i en föreläsningsserie/studiecirkel är andelen som inte alls känner till RAÄ mindre än bland dem som inte deltar i någon av dessa aktiviteter.”

”Om man jämför svaren med de i *fråga 30* så ser man att det bland dem som brukar läsa skönlitteratur och/eller facklitteratur med historiskt innehåll är det 31 procent som inte alls känner till RAÄ. Motsvarande siffra för dem som inte brukar läsa sådan litteratur är 65 procent. När det gäller rollspel är det så få som ägnat sig åt det att det inte går se några signifikanta skillnader huruvida de känner till RAÄ. Det kan dock konstateras att bland dem som tittar på tv-program som handlar om historia är det en mindre andel, 38 procent, som inte alls känner till RAÄ än bland dem som inte tittar på sådana program, 79 procent. Även bland dem som deltar med barn i historiska aktiviteter och bland dem som deltar stadsvandringar är kunskapen om RAÄ bättre än bland dem som inte ägnar sig åt sådana aktiviteter.”

”Bland dem som i *fråga 31* angett att de inte varit medlem i någon hembygdsförening, lokalhistoriskt sällskap, byggnadsvårdsförening eller liknande är det 49 procent som inte alls känner till RAÄ. Bland dem som är eller varit medlem i en sådan förening är andelen som inte alls känner till RAÄ lägre, 28 respektive 26 procent.”

Fråga 47

I vilken utsträckning tycker du att följande egenskaper stämmer med din uppfattning om Riksantikvarieämbetet?

Procent av samtliga som känner till Riksantikvarieämbetet

	Stämmer mycket väl	Stämmer ganska väl	Stämmer inte så väl	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Ej svar	Summa
Kunnigt	25	40	2	0	28	5	100
Ansvarstagande	16	40	4	1	31	7	100
Konservativt	10	22	13	2	45	8	100
Byråkratiskt	12	23	9	2	47	7	100
Förnyande	2	15	19	6	50	8	100

Att utläsa av svaren

- RAÄ uppfattas av dem som uppgett att de känner till RAÄ *mycket väl*, *ganska väl* eller *något lite*, i första hand som *kunnigt* och ansvarstagande och i sista hand som *förnyande*. SCB skriver:

”När det gäller egenskapen kunnig har en större andel av dem som ofta besöker kulturaktiviteter och kulturmiljöer svarat stämmer mycket väl. Bland yngre samt de med högre utbildningsnivåer är det en större andel som svarat att de inte anser att egenskapen förnyande stämmer in på RAÄ. Annars är det inte några större skillnader mellan de olika grupperna.”

- Andelen som svarat *ingen uppfattning* på de olika påståendena är över lag hög. Detta gäller särskilt egenskaperna konservativt, byråkratiskt och förnyande där närmare hälften svarade att de inte hade någon uppfattning.

Detta torde tyda på att man även om man hör till dem som uppgett att man i någon grad känner till RAÄ inte har någon tydlig uppfattning om myndigheten. Viktigt att ha i åtanke är dock att den absolut största gruppen som svarat på denna fråga är den som i fråga 46 uppgett att de endast i liten utsträckning känner till RAÄ.

För de flesta av egenskaperna har kvinnorna i högre utsträckning än männen svarat att de inte har någon uppfattning.

Fråga 48

Har du någon gång besökt Riksantikvarieämbetets hemsida www.raa.se?

Procent av samtliga som känner till Riksantikvarieämbetet

	Samtliga
Ja, flera gånger	1
Ja, någon enstaka gång	7
Nej	88
Ej svar	3
Summa	100

Att utläsa av svaren

- Av dem som känner till RAÄ är det 8% som svarat att de varit inne på RAÄ:s hemsida en eller flera gånger. 88% uppger att de inte besökt sidan. Det är svårt att dra några slutsatser om utifrån dessa siffror utan att ha ställt dem i relation till liknande statistik från andra myndigheter.
- Det finns inga signifikanta skillnader avseende kön, ålder eller utbildning.

Intressanta jämförelser

- Det skulle vara intressant att sätta svarssiffrorna i denna fråga i relation till hur välbesökta andra statliga myndigheters hemsidor är.

Fråga 49

Vilka av följande områden tror du att Riksantikvarieämbetet arbetar aktivt inom?

Procent av samtliga som känner till Riksantikvarieämbetet

	Ja	Nej	Vet ej	Ej svar	Summa
Förlagsverksamhet	22	17	47	14	100
Visning av kulturmiljöer	51	12	26	11	100
Byggnadsvård	80	3	9	9	100
Databaser och register rörande kulturarvet	69	2	18	10	100
Arkeologiska utgrävningar	69	6	17	8	100
Forskning	56	8	26	10	100
Inventering av fornminnen	80	1	11	8	100
Tidskriftsutgivning	35	10	43	12	100
Insamling av föremål	56	10	23	10	100
Kulturturism	26	21	40	12	100
Konservering	54	10	25	11	100
Utbildningar i frågor som rör kulturarvet	47	7	34	11	100
Dokumentation av kulturmiljöer och objekt	77	2	11	9	100
Prövningsinstans för kulturminneslagen	48	6	34	12	100
Fornminnesvård	69	5	17	9	100
Bibliotek och arkiv	62	7	22	9	100
Fastighetsförvaltning	28	22	39	11	100

Att utläsa av svaren

- *Byggnadsvård* och *inventering av fornminnen* var de områden som flest respondenter trodde att RAÄ arbetar aktivt inom (80% av samtliga uppgav respektive alternativ). Noterbart är att samtidigt som 80% av samtliga trodde att RAÄ arbetar med inventering av fornminnen uppgav endast 69% att de trodde att RAÄ sysslar med *fornminnesvård*. Därefter kommer alternativet *dokumentation av kulturmiljöer och objekt* som 77% av samtliga svarade, och sedan *arkeologiska utgrävningar*, *fornminnesvård* och *databaser och register rörande kulturarvet* med 69% vardera. Över 50% tror på visning av kulturmiljöer, forskning, insamling av föremål, bibliotek, arkiv och konservering. Sist på listan hamnade *förlagsverksamhet* (22% av samtliga) och *fastighetsförvaltning* (28% av samtliga).
- Värt att notera är att kolumnen *vet ej* över lag är välanvänd. Kring 40% svarade vet ej på alternativen *förlagsverksamhet*, *fastighetsförvaltning*, *tidskriftsutgivning* och *kulturturism*. Tveksamheten rörande vilken verksamhet som RAÄ:s bedriver verkar alltså över lag vara stor.